

TEATRUL NAȚIONAL DIN BUCUREȘTI

■ CRONICA UNEI NOI SĂLI: „STUDIO 99“

Cochetul spațiu din incinta renovată a Teatrului Național din București numit „Studio 99“ a fost inaugurat prin conferința lui Andrei Paleolog „Puterea de fascinație a imaginii“, prim moment al ciclului „Universul formelor vizuale“, realizat în colaborare cu Muzeul de artă al R.S.R. (ciclu anunțând multe titluri interesante: „Casa noastră — gazdă a frumosului“, „Designul — tehnologie și artă“, „Artă populară — artizanat“ etc.).

Historicul de artă Andrei Paleolog nu a expus o conferință aridă, ci s-a dovedit o admirabilă călăuză, care a deschis auditoriului porțile unor lumi nebănuite. De la imaginea brâncușiană a Domnișoarei Pogany până la poziția că „întregul trup al omului poate fi considerat un imens ochi“, treptele explicațiilor estetic-fiziologice au apelat la numeroase exemplificări sugestive. Informații asupra studiilor de psiho-fiziologie și experimentelor lui Weber și Fechner — susținute cu diapozitive — au încheiat această atractivă incursiune în lumea imaginilor. Alte teme ale ciclului au urmat, în linii mari, o metodologie similară, expunerile fiind susținute de specialiști ai Muzeului de artă al R.S.R.

Paralel, medaliaonele lirice ale „Studioului 99“ au actualizat ideea permanentizării „teatrului de poezie“, întrucât aici și acum există premisele înfăptuirii acestui vechi deziderat: cadru adecvat, un animator talentat, cult și pasionat, un imens potențial actoricesc de certă vocație și, în sfârșit — dar nu în ultimul rând —, un public dornic de literatură bine pusă în valoare.

Pentru a avea perspectiva acestei meritore activități, ne-am adresat neobositului animator al programelor, George Oanca, care cumulează sarcinile de regizor, interpret, coordonator de scenă ș.a.m.d. Sub eticheta modestă a „încercărilor“, el a situat spectacolele de poezie realizate până la cea dată — Eminescu și Iarna în poezia românească, apoi ne-a vorbit despre proiecte: medalioane închinare lui Topîrceanu, Minulescu, Arghezi, Blaga; în studiu, spectacole dedi-

cate Poeziei mării, Dialogului între generații (literar-artistice), seri de poezie și proză umoristică.

Cele două medalioane lirice vizionate diferă prin structura materialului literar; cel dedicat luceafărului poeziei românești este omogen pe plan valoric și idealic, în timp ce Iarna în poezia românească cuprinde o bună selecție, de la clasicii Alexandri, Eminescu, Coșbuc, Topîrceanu, Minulescu, Bacovia, Arghezi, Al. Stamatiaid, Otilia Cazimir, până la contemporanii Ana Blandiana, Constanța Buzea, Gheorghe Tomozel — deci o diversitate de stiluri, curente, maniere de exprimare, cu o notă de pitoresc dar și de eterogenitate.

Scenografla semnată de Diana Ioan, de un apreciabil rafinament estetic, reprezenta un salon dominat de un șemineu, mobilă stil și perdele așezate în joc de falduri, toate de un alb imaculat. Cu o dicțiune impecabilă și o rostire aleasă, majoritatea interpretelor au demonstrat elocvent ce importantă au în înțelegerea unui text în aparență cunoscut frazarea corectă, accentele semnificativ plasate.

Omogenitatea textului eminescian a imprimat aceeași notă și expresivității artistice cu care a fost rostit. Am ascultat cu emoție glasul lui Sadoveanu („Fonoteca de aur“), recitînd cu eleganță și fior „Sara pe deal“, am admirat virtuozitatea cu care-și stăpînește inegalabila sa voce Gheorghe Cozorici (în „Lucefărul“), ne-a fermecat timbrul de violă cu sonorități echilibrate al Simonei Bondoc („Dintre sute de catarge“), am distins modulațiile suave ale Ilincai Tomroveanu („O, rămii“) și Tamarel Crețulescu („Revedere“), am urmărit zbuclumul confruntărilor dramatice redat de Olga Delia Mateescu („Miron și frumoasa fără corp“), ne-a surprins plăcut gingășia bonomă a lui Gheorghe Cristescu („Dormi“), am admirat vocea armonioasă și interiorizată a Cristinei Deleanu („Floare albastură“), ne-a convins rostirea corectă și clasicizantă a lui N. Gr. Bălănescu („Cugătarile sârmanului Dionis“), au căpătat rezonanțe noi accentele de răzvrătire bine tensionate ale lui Traian Stănescu („Venere și madonă“), ne-a încântat glasul limpede, armonios cizelat, cu o inteligență nuanțată, al lui George Oanca („Scrisoarea I“).

Iarna în poezia românească ne-a prielajit întâlnirea cu un grup de actori dintre care doar pe Simona Bondoc, Cristina Deleanu și George Oanca îi asculta-

sem la Eminescu. De la gestica și frazarea de tiradă romantică, eleganță dar amplă, ale lui Alfred Demetriu rostind versurile lui Stamatiad, până la insolita prezență a lui Eugen Cristea în chip de trubadur folkist contemporan, cîntîndu-și propria compoziție („Cade zăpada”) pe versuri de Hora Bădescu, ca și cunoscutul „Decembre” bacovian (muzica, Nicu Alifantis), ne-am lăsat acompaniați de dușoșia adolescentină a Aristiței Diamandi (Otilia Cazimir), de inteligenta rostire a lui Matei Alexandru (Eminescu — „Revedere”), de cadența plină de culoare a Catiței Ispas (Alecsandri), de redarea corectă a versurilor bacoviene de către Alexandru Ilasnas, Mlrcța Cojan și Marin Negrea, de vivacitatea ludică a Cristinei Deleanu (Coșbuc), de tonul elegiac al Magdalenel Cernat (Ana Blandiana), ne-am bucurat de oaza de culoare și lumină creată de Simona Bondoc (Minulescu), de modulația cromatică a Eugeniei Maci (Tomozei), de căldura și precizia elzelării la Valeria Gagealov (Topirceanu), de profunzimea expresivitate realistă a lui George Oancea (Alecsandri).

S-ar putea vorbi despre „unitatea în diversitate” a acestui demers artistic consacrat răsfoirii unor pagini pe nedrept uitate — pentru că unitar a fost, cu mici excepții, nivelul valoric.

■ PE PIRIU DE ROUĂ

recital de folclor

Recitalurile de folclor poetic ale profesioniștilor scenei sînt evenimente artistice destul de rare. „Cazul Tudor Gheorghe” este oarecum singular. Actorii care se încumetă la un astfel de travaliu caută de obicei prelucrări de folclor epic, intrucît caracterul narativ al acestuia are mai multe valențe dramatice. **Pe piriu de rouă** este un recital de poezie populară lirică. Cristina Deleanu s-a orientat foarte bine cînd și-a axat spectacolul pe cîntecul liric.

Acrița nu s-a mulțumit să recurgă la cîteva pagini dintr-o antologie oarecare, ci a cercetat cu migală colecțiile de folclor din arhiva institutului de etnologie, a consultat specialiștii, a colaborat cu regizoarea Ileana Cirstea. Ca rezultat, textul recitalului este cursiv, omogen, rotund.

Cristina Deleanu a înțeles că versul liric popular „se zice”, nu se declamă, că muzica interioară a acestuia impune ritmica, rima și chiar caracterul cuvintelor întrebuițate. Versul curge lin sau abrupt, suav sau aspru, tandru sau răstît — în funcție de natura sentimentului exprimat, pentru că acrița a îmbrăcat nu numai haina concret-sonoră a „zicerii” textului, ci a investit interpretarea cu o profundă înțelegere a sensurilor lăuntrice. Registrul vocal bine strînit, gestul cumpătat, mișcarea armonios îmbinată cu ideea inclusă în vers, mimică expresivă — iată cîteva dintre caracteristicile acestel remarcabile reușite artistice.

Dar lirismul cîntecului popular este și **energetic**, nu numai contemplativ, static, intrucît este pornit dintr-o viziune optimistă, dinamică. Și dacă nota dominantă a liricii feminine de dragoste este senzualitatea, acrița filtrează cu rafinement tonalitățile, cînd exprimă suferința despărțirii de cel iubit, zbućiumul luptei cu încrîncenările sorții și euforia momentelor de împlinire. Versurile izvorăsc firesc din cotidian, pentru că, așa cum afirma George Călinescu, „poezia populară nu cunoaște gratuitatea: ea e o reacție spontană la problemele imediate ale vieții”.

Cristina Deleanu și Eugen Cristea